

Хлистова К.О.,

Ткаченко Т.П.

доцент кафедри економіки і підприємництва

КПІ ім. Ігоря Сікорського

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Ефективність діяльності підприємств визначається їх прибутковістю. Тема пошуку напрямів підвищення прибутковості завжди має актуальний характер, проте вона набагато ускладнюється додатковими ризиками, що виникли в результаті воєнних дій в нашій державі. Це в першу чергу ризик невизначеності діяльності, на яку впливає як економіко-політичні фактори, так і висока вірогідність фізичного знищення як активів підприємства, так і його персоналу. Все це підриває економічну безпеку самого підприємства, яка має багатовекторний характер, і складається з комерційної безпеки (тобто наявності обсягів продажу і реалізації продукції), логістичної безпеки (можливості доставки продукції на бажані ринки та швидкість їх доставки), інформаційної безпеки (постійні кібератаки на сервери компаній та державних установ, необхідність залучення додаткових ресурсів на удосконалення заходів захисту інформації), що спричиняє збільшення операційних витрат, і жодним чином не сприяє підвищенню прибутковості.

Війна має значний вплив на зовнішні фактори, що впливають на ефективність діяльності підприємств, які відображаються в управлінських рішеннях їх керівників та власників. Все це спонукає діючих підприємців сумніватися та відмовлятися в своїх проєктах та ідей щодо впровадження або розвитку бізнесу, а майбутніх – відкладати його запуск через ще більший ризик і небезпеку у воєнний час. Але в такі моменти важливо проявляти ініціативність та бути активним на ринку, не чекати слушних моментів та можливостей для бізнесу, іноді буває складно прогнозувати успіх навіть в мирний час, тому що в той момент можуть виникати інші проблеми. А створення правильної бізнес-моделі, має вирішальне значення для успіху бізнесу.

На початку війни велика кількість компаній в Україні припинила свою діяльність. Рівень безробіття перевищив 30 %, а зарплати впали на 58%. [3] Загалом, ВВП України за підсумками 2022 року впав на 29,1%. [4] Війна занадто сильно вплинула на середні та малі підприємства. Однак через рік, багато хто повернувся, і 77% компаній зараз мають весь свій персонал в Україні [2]. Це свідчить про високу стійкість та рішучість суспільства.

Основними напрямками підвищення прибутковості підприємств в умовах війни можуть бути удосконалення системи оподаткування (наприклад, на початку війни деякі групи підприємців спрощеної системи оподаткування були звільнені від сплати єдиного податку, для III групи платників податку була зменшена його ставка з 5 до 2 %, було накладено мораторій на планові перевірки суб'єктів підприємництва), удосконалення нормативно-правової бази ведення бізнесу, державного регулювання тарифів і цін (наприклад, мораторій на підвищення тарифів на газ, воду, електроенергію для населення, проте він не діє на тарифи для суб'єктів господарювання, а це призводить до зростання витрат на виробництво); фінансове планування діяльності підприємства, пошук внутрішніх резервів зростання прибутку; удосконалення методів просування продукції та оптимізація ефективної реклами в умовах війни.[1]

Проте, війна сприяла зменшенню конкуренції в окремих галузях, через закриття або руйнування підприємств, і збільшенню конкуренції на ринку праці, так як багато людей залишилось без роботи. Адаптивність підприємства під зміни, що відбуваються в умовах невизначеності і воєнних дій дає більше шансів на досягнення успіху. Важливо враховувати, що компаніям слід вести боротьбу на два фронти, збільшуючи доходи та одночасно знижуючи операційні витрати. Не слід приховувати витрати, тому що з часом це може призвести до проблем з прибутком в бізнесі, та неточність поставлених цілей в стратегії продажів та маркетинговій діяльності, може неабияк вплинути на доходи та ускладнити збільшення валового прибутку.

Також, підприємства мають шукати нові можливості для розширення асортименту або навіть виходу на нові ринки. Це допоможе зменшити ризики та залежність від одного напрямку діяльності.

Отже, все залежить від намірів та цілей підприємств та готовності і вмінні діяти в критичних ситуаціях. Слід впроваджувати нові стратегії та вдосконалювати наявні, тоді можна забезпечити кращу продуктивність, зменшити витрати та отримати можливість вийти на новий рівень, підвищити стійкість економічної безпеки.

Перелік посилань

1. Бойчук. І. Економіка підприємництва. 2016. С. 298-303
2. Всупереч обставинам: Як український бізнес процвітає під час війни. веб-сайт. URL: <https://biz.liga.net/ua/ekonomika/all/novosti/vzhe-try-chverti-kompanii-povnistiu-vidnovyly-robotu-pislja-pochatku-viiny-opytuvannia-yeba>
3. Вже три чверті компаній повністю відновили роботу після початку війни. веб-сайт. URL: https://pon.zp.ua/news/id_1599.html
4. Про ВВП України. веб-сайт. URL: <https://forbes.ua/news/vvp-ukraini-za-pidsumkami-2022-roku-vpav-na-291-derzhstat-13042023-13041>
5. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. веб-сайт. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/32.pdf